

POSTANOWIENIE

Dnia 28 listopada 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Ryszard Witkowski

w sprawie skazanego **S. S.**
o wydanie wyroku łącznego,
po rozpoznaniu w dniu 28 listopada 2023 r.
w Izbie Karnej na posiedzeniu w trybie art. 539e § 1 k.p.k.
bez udziału stron skargi obrońcy skazanego
od wyroku Sądu Okręgowego w Rzeszowie
z 23 lutego 2023 r. sygn. III Ka 870/22
uchylającego wyrok łączny Sądu Rejonowego w Rzeszowie
z 17 sierpnia 2022 r. sygn. akt X K 629/21
i przekazującego sprawę do ponownego rozpoznania
na podstawie art. 539e § 2 k.p.k.

postanowił:

- 1. oddalić skargę;**
- 2. obciążyć S. S. kosztami postępowania skargowego.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem łącznym z 17 sierpnia 2022 r., sygn. akt X K 629/21 Sąd Rejonowy w Rzeszowie, orzekł wobec S. S.:

1. na podstawie art. 572 k.p.k., o umorzeniu postępowania w przedmiocie objęcia węzłem kary łącznej wyrok Sądu Rejonowego w T. [...] (opisanego w pkt I niniejszego wyroku łącznego) oraz w części wyroku Sądu Rejonowego w T. [...] (opisanego w pkt II b ww. wyroku łącznego);

2. na podstawie art. 85 § 1 k.k. i 86 § 1 k.k. w zw. z art. 85a k.k. w zw. z art. 4 § 1 k.k. w miejsce orzeczonych jednostkowych kar pozbawienia wolności orzeczonych wyrokami o sygn. akt [...] (opisanego w pkt II a wyroku łącznego) oraz o sygn. akt [...] (opisanego w pkt III wyroku łącznego), o wymierzeniu skazanemu S. S. kary łącznej 4 (czterech) lat pozbawienia wolności;
3. na podstawie art. 577 k.p.k. o zaliczeniu skazanemu na poczet orzeczonej w pkt 2 wyroku łącznego kary łącznej okresy pozbawienia wolności:

- zatrzymania i tymczasowego aresztowania od dnia 28 czerwca 2017 r. od godz. 17:10 do dnia 12 kwietnia 2018 r. do godz. 11:00,

- odbytej kary pozbawienia wolności z wyroku w sprawie o sygn. akt [...] od dnia 9 grudnia 2020 r. do dnia wydania niniejszego wyroku łącznego;

oraz iż w pozostałym zakresie, wyroki opisane w pkt II i III ww. wyroku łącznego, podlegają odrębnemu wykonaniu (pkt 4 wyroku).

Na skutek apelacji wywiedzionej przez obrońcę S. S., Sąd Okręgowy w Rzeszowie wyrokiem z 23 lutego 2023 r. sygn. III Ka 870/22, dokonując kontroli wyroku w trybie art. 440 k.p.k. w zw. z art. 438 pkt 2 k.p.k. i stwierdzając naruszenie normy art. 134 § 2 k.p.k. w zw. z art. 6 k.p.k. (pomimo braku tego rodzaju zarzutów w apelacji obrońcy) uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Rzeszowie, stwierdzając przy tym w uzasadnieniu, iż odniesienie się do zarzutów apelacji byłoby wobec powyższego uchybieniem przedwczesne.

Od orzeczenia Sądu Okręgowego skargę na korzyść skazanego, datowaną na 15 marca 2023 r. (data wpływu), wniósł jego obrońca w trybie art. 539a k.p.k. Skarżący zarzucił w niej rażące naruszenie art. 437 § 2 k.p.k. w zw. z art. 440 k.p.k. w zw. z art. 134 § 2 k.p.k. w zw. z art. 6 k.p.k. mające wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia polegające na uchyleniu wyroku Sądu Rejonowego w Rzeszowie z 17 sierpnia 2022 r., sygn. akt X K 629/21 i przekazaniu sprawy temu Sądowi do

ponownego rozpoznania, wobec uznania przez Sąd Okręgowy w Rzeszowie, że w realiach niniejszego postępowania tego rodzaju rozstrzygnięcie jest zasadne, ponieważ Sąd I instancji nie zawiadomił skazanego o terminie rozprawy wyznaczonym na dzień 3 sierpnia 2022 r. i procedował pod jego nieobecność, a zatem wydany przez Sąd Rejonowy w Rzeszowie wyrok łączny jest rażąco niesprawiedliwy, gdyż skazany został pozbawiony prowadzenia w sposób osobisty swojej obrony, podczas gdy skazany w toku postępowania przed Sądem Rejonowym w Rzeszowie w czasie rozprawy dnia 16 maja 2022 r. złożył wyjaśnienia w sprawie, a kolejno oświadczył, że nie chce być doprowadzany na kolejny termin rozprawy, co więcej skazany ustanowił obrońcę w sprawie, który był obecny na terminie rozprawy dnia 3 sierpnia 2022 r., o którym to terminie skazany był przez swojego obrońcę poinformowany.

W oparciu o tak sformułowany zarzut obrońca wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w Rzeszowie do ponownego rozpoznania oraz zwolnienie skazanego na podstawie art. 539f k.p.k. w zw. z art. 527 § 2 k.p.k. od konieczności uiszczenia opłaty od skargi z uwagi na to, że jest on osobą pozbawioną wolności, a nadto o dopuszczenie dowodu z załączonego oświadczenia skazanego, celem wykazania, iż skazany wiedział, że na dzień 3 sierpnia 2022 r. był wyznaczony termin rozprawy przed Sądem Rejonowym w Rzeszowie w sprawie X K 629/21 i nie chciał on być na ten termin doprowadzony z Zakładu Karnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wywiedziona przez obrońcę skarga nie zawierała argumentacji mogącej skutkować uchyleniem zaskarżonego wyroku i przekazaniem sprawy do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym, a zadaniem skarżącego - pomijając odrębną podstawę skargi przeciwkasatoryjnej w postaci naruszenia art. 439 k.p.k. - było wykazanie, że *in concreto* nie wystąpiła żadna ze wskazanych przyczyn wydania orzeczenia uchylającego z przekazaniem sprawy do ponownego rozpoznania w postępowaniu pierwszoinstancyjnym. W myśl art. 539a § 1 k.p.k. nadzwyczajny środek zaskarżenia w postaci skargi na wyrok sądu odwoławczego można wnieść, gdy wydanie na etapie postępowania apelacyjnego orzeczenia o charakterze kasatoryjnym naruszało treść art. 437 k.p.k. lub też, gdy przy wydaniu

tego orzeczenia wystąpiła bezwzględna przyczyna odwoławcza z art. 439 § 1 k.p.k. W świetle tego unormowania sfera kognicji Sądu Najwyższego w postępowaniu wywołanym wniesieniem skargi w trybie przepisów rozdziału 55a k.p.k. kształtuje się – z woli ustawodawcy – bardzo wąsko. Rolą Sądu Najwyższego w tym postępowaniu jest wyłącznie skontrolowanie, czy w sprawie wystąpiła tzw. bezwzględna przyczyna odwoławcza z art. 439 § 1 k.p.k., albo czy sąd odwoławczy uchylił wyrok mimo braku formalnej przeszkody, określonej w art. 454 § 1 k.p.k. do wydania wyroku zmieniającego, oraz czy jest konieczne przeprowadzenie w całości przewodu sądowego (art. 437 § 2 *in fine* k.p.k.). Powyższe znajduje odzwierciedlenie w trwałej linii orzeczniczej Sądu Najwyższego, gdzie zasadnie wskazano, że zakres kontroli dokonywanej przez Sąd Najwyższy po wniesieniu skargi na wyrok sądu odwoławczego, o którym mowa w art. 539a § 1 k.p.k., ogranicza się do zbadania, czy stwierdzone przez sąd odwoławczy uchybienie daje podstawę do wydania orzeczenia kasatoryjnego (zob. wyrok SN z 20 października 2020 r., I KS 9/20), a więc czy uchylając wyrok sądu pierwszej instancji z przekazaniem sprawy do ponownego rozpoznania, sąd odwoławczy kierował się podstawami wydania wyroku kasatoryjnego wskazanymi w art. 539a § 3 k.p.k. oraz czy takie rozstrzygnięcie było w konkretnej sprawie konieczne (zob. np. postanowienia SN: z 30 czerwca 2020 r., II KS 7/20; z 7 maja 2020 r., I KS 8/20; z 6 czerwca 2019 r., II KS 8/19; z 11 stycznia 2022 r., II KS 30/21).

W realiach niniejszej kontrola ograniczona jest do zbadania zaistnienia trzeciej spośród okoliczności wymienionych w art. 437 § 2 zd. 2 k.p.k., mianowicie konieczności przeprowadzenia przewodu sądowego na nowo w całości, którą sąd odwoławczy wskazał *in concreto* jako podstawę uchylenia wyroku, przedstawiając stosowne argumenty (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 6 lutego 2019 r. sygn. IV KS 3/19). W świetle tej argumentacji zasadniczym zagadnieniem, które wymagało rozważenia w tym wypadku, jest to, czy postępowaniu sądu pierwszej instancji można przypisać cechy nierzetelności i czy były ono rażąco niesprawiedliwe w myśl art. 440 k.p.k. lub konieczne jest przeprowadzenie przewodu sądowego w całości, co stwierdził sąd odwoławczy.

Bezdyskusyjne jest, iż co do zasady oskarżony (w realiach niniejszej sprawy skazany) ma prawo, a nie obowiązek wzięcia udziału w rozprawie (art. 374 § 1

k.p.k.). Tym niemniej, aby móc to prawo zrealizować, musi być prawidłowo zawiadomiony o jej terminie i miejscu (art. 117 § 1 k.p.k.), a gdy brak jest w tym zakresie dowodu, to czynności tej nie powinno się przeprowadzać (art. 117 § 2 k.p.k.). Warunkiem dopuszczalności prowadzenia rozprawy pod nieobecność oskarżonego, którego udział w rozprawie nie był obowiązkowy, jest zatem prawidłowe, a więc w sposób zgodny z treścią przepisów zawartych w rozdziale 15 Kodeksu postępowania karnego, zawiadomienie go o jej czasie i miejscu. W konsekwencji brak zawiadomienia skazanego o terminie rozprawy w dniu 3 sierpnia 2022 r. jest niewątpliwie naruszeniem prawa procesowego, co w rezultacie zawsze rodzi konieczność zaniechania przeprowadzenia rozprawy (wyrok Sądu Najwyższego z 22 marca 2023 r. sygn. II KK 28/23 i cyt. tam orzecznictwo). Co oczywiste reguły te obowiązują na każdym etapie postępowania karnego, w tym również w postępowaniu o wydanie wyroku łącznego (wyrok SN z 14 grudnia 2010 r. sygn. akt III 391/10), albowiem prawo stron do uczestniczenia w rozprawie jest fundamentalnym prawem demokratycznego procesu karnego, a tym samym stanowi jeden z głównych elementów rzetelnego postępowania. W realiach niniejszej sprawy przedstawione wyżej naruszenie przepisów prawa procesowego nie pozwala uznać wydanego wyroku za zapadłego w wyniku rzetelnego procesu karnego (por. np. wyroki Sądu Najwyższego z 16 lipca 2009 r. sygn. akt V KK 48/09, OSNwSK 2009/1/1559, z 18 grudnia 2013 r. sygn. akt III KK 387/13. Prok. i Pr. - wkł. 2014/3/16 i z 6 listopada 2018 r. sygn. akt IV KK 421/17, Prok. i Pr. - wkł. 2019/3/11). Przepis art. 117 k.p.k. ma charakter gwarancyjny dla stron uprawnionych do wzięcia udziału w czynności procesowej. W sytuacji, gdy na rozprawie w dniu 3 sierpnia 2022 r. pod nieobecność niezawiadomionego prawidłowo skazanego, przeprowadzone zostały przez sąd pierwszej instancji dowody kluczowe z punktu widzenia rozstrzygnięcia, nie ulega wątpliwości, że w postępowaniu zakończonym zaskarżonym wyrokiem, na skutek zaniedbań Sądu, doszło do rażącego naruszenia prawa skazanego do obrony (tak Sąd Najwyższy w wyroku z 26 lutego 2020 r., II KK 32/20). W takiej sytuacji procesowej zgodnie z poglądem wyrażonym przez Sąd Najwyższy w siedmioosobowym składzie stwierdzone przez sąd odwoławczy naruszenie prawa procesowego skutkujące nierzetelnością prowadzonego postępowania sądowego uzasadnia

potrzebę powtórzenia (przeprowadzenia na nowo) wszystkich czynności procesowych składających się na przewód sądowy w sądzie pierwszej instancji (uchwała Sądu Najwyższego z 22 maja 2019 r. sygn. I KZP 3/19). Z tych powodów zarzut naruszenia dyspozycji art. 437 § 2 k.p.k. nie może zostać uznany za skuteczny, zwłaszcza, iż w tym postępowaniu nie podlega badaniu sama zasadność rozstrzygnięcia. Sąd Najwyższy ocenia w postępowaniu skargowym tylko realność przesłanki uchylenia, bez wartościowania jej charakteru i wpływu na treść orzeczenia. Zakres kontroli ogranicza się jedynie do zbadania, czy stwierdzone przez sąd odwoławczy uchybienie daje podstawę do wydania takiego orzeczenia (zob. np. uchwała siedmiu sędziów SN z 25 stycznia 2018 r., I KZP 13/17). *In concreto* tak właśnie było. Powoduje to, iż irrelevantna dla rozstrzygnięcia skargi pozostaje specyfika postępowania dowodowego w sprawie, której przedmiotem jest wydanie wyroku łącznego oraz to, iż do doręczenia zawiadomienia o terminie rozprawy w przedmiocie wyroku łącznego nie stosuje się obostrzonych rygorów z art. 132 § 4 k.p.k. (postanowienie SN z 18 października 2017 r. sygn. akt II KK 309/17).

Zważywszy powyższe - ponieważ wbrew opinii skarżącego, rozstrzygnięcie sądu odwoławczego oparte o art. 440 k.p.k. mieściło się w granicach jego kompetencji (wyrok SN z 11 lipca 2023 r. sygn. akt II KK 148/23), wyznaczonych obowiązkiem przeprowadzenia rzetelnej kontroli instancyjnej i zostało należycie umotywowane, a stwierdzona nierzetelność procesu zawsze implikuje konieczność przeprowadzenia na nowo przewodu w całości - orzeczono jak na wstępie.

(B.B.)

[ał]

